

Brez kazni.

Najhujša je vseh bolečin.
Spoznanje, krivice spomin.
Gregorčič.

Aj, da ste poznali Slivarjevega očeta, vedeli bi, kaj se pravi kaditi tobak. Pa kaj pravim: kaditi? To je bilo že puhanje, pravo puhanje, da se je kadilo spredaj in zadaj in naokoli kot najbolj gosta ljubljanska megla. Samo Dolinarjev stričko so ga tudi znali takisto, drug pa nihče.

In tista njihova pipica! Na kratki cevi je bila nasajena kakor dobra hruška na peclju. Takisto na palcu so iztrkali pepel iznje, potem pa izvlekli iz žepa mehur pa nabasali, prižgali in kadili, pa spet nabasali in kadili, kadili in basali nepretrgoma, dannadan . . . Komaj noč ju je ločila.

„Kaj bi vedno stal in tlačil tisto reč grdo?“ so dejali dostikrat Slivarjeva mati.

Pa ni prav nič izdalo pri Slivarjevem očetu. Samo enkrat je zaleglo za par dni.

Venkaj iz hiše so prisopli nekoč, malo zardeli v lice, pa molčali, kajti Slivarjev oče se niso radi kregali. Molčati so pa znali, molčati. Toraj venkaj iz hiše so prišli, v eni roki sekirico, v drugi pipico. Pipico položé na vežni prag in — tresk! Pa je ležalo gotovo več kot deset pipic v veži in pred hišo, seveda cela pa ni bila nobena.

Hudo je moralo biti, da so se tako grozovito znosili nad svojo ljubo in tako nedolžno pipico. Morda jih je pa le kdo preveč poprijemal?

Pa skoro jim je bilo dolgčas po nji. Kadili niso nič, govorili pa tudi ne, jedli pa tudi ne bogvekaj.

Dobro, da je to trpelo samo dva dni. Tretji dan je bil semenj v Moravčah. Napregli so konjička pa hajdi na semenj, seveda po opravkih. Zvečer je pa zaropotal voz doli v dolini pod hišo.

„Oče, oče, so že doma“, so se vsuli pred hišo Slivarjev Tonček, Lojzek in Francek. Vselej so jih pričakovali in odnašali: ta bič, oni konjsko plahto, tretji opravo, in ako je bilo še kaj družega na vozu. No, so že vedeli, zakaj. Slivarjev oče nikoli niso radi prišli prazni domov.

„Mama, jo imajo že spet“, je kriknil Francek, ko je postavljaj bič v veži v kot. „Mama, pa kakšno!“

„Kaj imajo?“ je povpraševal ženski glas iz kuhinje.

„I no, pipico.“

„Saj sem vedela, da ne bo dolgo brez nje. Boš pa le spet vsak dan stal gori pri Matijcu v tobakarni.“

Pa so jo res spet imeli Slivarjev oče. Veselega obraza so bili, ko so jo pripuhali okoli hišnega vogla.

In ta pipica! Take res še niso imeli nikoli. Imela je tudi ravno cevko, toda ni bila hruška, ampak — no, kako bi vam povedal? Vidite,

rdeča je bila-pa visoka; no, saj ste že videli pipec. Kdo ga že ni imel v svojih otročjih letih? Tako rdečkasta je bila, prav tako, kakor ročaj takega pipca. Seveda votla je bila tudi in navrh je imela lep stolpičast pokrovec.

„No, ali jo imaš že spet?“ so dejali mati, ko stopijo oče v vežo.

„Spet!“ Samo to so odgovorili in se prijazno namuzali. In pri tem je ostalo.

Francek je pa hodil po tobak dannadan skorej četrť ure daleč. Samo ob nedeljah in praznikih so si ga prinesli sami, ko so šli k prvi maši v Kamnik. Tja k Podrekarju so stopili in kar zdelo se jim je, da ga je tam več v zavitku kakor doma pri Matijcu.

A tudi Francek je vršil zvesto svoj častni posel; samo enkrat se mu je hudo pokazilo. Naj vam povem.

Vroč poletni popoldan je bil.

„Francek, skoči mi, skoči po tobaka! Tu imaš denar“, so zaklicali oče izza omejka.

Naenkrat je bil brzi Francek po griču navzdol in čez travnik, po mostu čez potoček in prav dobro jo je cvrl gor po beli cesti.

Oče so ga imeli vedno na očeh in veseli so ga bili, da jo je tako naglo ubiral. Mudilo se jim je nekam, ali pa so tobaka tako težko čakali.

Toda, — kaj pa to? Francek jo je krenil na stran.

„Eh, kam ga pa zdaj nese, to nesnago vendar!“ so zarentačili komaj slišno.

Pa ni nič pomagalo. Francek jo je ubiral meniničtebinič kar naravnost gor k Pikovčevim.

Tam so se igrali domači Tonček, Francek in Rezika, Adamičeva dva, Žerjavova Katrica in še Jožkovih nekaj. In tem je pritegnil tudi Slivarjev. Ni ga udržalo.

Nekateri so bližali s fižoli v jamico, drugi so nebeškali, tretji so „španali“, seveda na malo špano, na „tri“. Dečki pa so se kosali v skakanju, naposled pa so se šli vsi skupaj skrivalnice. In čas je potekal . . .

Niso pa še končali igre, kar se prikažejo Slivarjev oče doli pri prelazu.

„Oj, ti nepridiprav ti, da si tak! Kaj te drži tam gori?“ so ponavljali samiprisebi in sopli navzgor.

Vse jih je jelo boleti. Povsod jih je kaj tiščalo, in Bog obvaruj, da bi jim tedaj kdo kaj rekel. Prijazne besede bi ne bil dobil od njih.

Tam ob rebri za hip počijejo, pa še enkrat izvlečejo mehur. Suh je bil. Odprejo ga, raztegnejo. Samo malo drobiža je bilo še v njem. Kaj drobiža — prahu! To jih je imelo! O ta Francek!

„Včasih je vsaj kak prijatelj prišel mimo“, so godrnjali naprej, in mi je ponudil mehur in pa dejal: „Ná, Slivar, pa si ga naredi eno! Danes pa nikogar in nikogar!“

Pa so spet vzeli pot pod noge in sopli navkreber, odkoder je odmeval otroški krik. Pot je postajal neuspešen.

Še enkrat pretaknejo vse žepe, če bi bil kje kak ošapek ljubega tobaka, pa nič in nič! Precej nevoljni zarinejo tje po tleh tiste vile, ki so jih pozabili pustiti doma, pa hajd naprej za Franckom.

Ravno je bil Slivarjev na vrsti, da je imel iskati skrite igralce. Mežati je moral, da so se poskrili. Kar zakliče eden izmed njih: ho-hóp! To je bilo znamenje: zdaj pa le!

Francek odpre oči in — neznan strah prešine vse njegove ude. Zogledal je očeta prav tik poleg sebe. Postal je kar trd in pripravljen na vse. Tudi najhujše bi ga ne bilo iznenadilo.

In vendar ga je nekaj iznenadilo. Sopni in utrujeni stopijo oče prédenj in mu rekó čisto mirno:

„Kje imaš denar?“

„Tukaj.“

„Daj sem!“

„Náte.“

Molčé vzamejo četrťák, molčé odidejo proti Matijcu po tobak, od Matijca pa domu. Nič niso rekli Francku, nič ga okregali, nič ga ošteli, nič za ušesa, nič za hrbet, nič . . .

In vse to bi bil rajše pretrpel Francek, kakor pa takó. Kar pustili so ga kakor ničvredno stvar na cesti. In to ga je bolelo, to ga je peklo, to mu je bila kazen vseh kazni. Osupel, kakor od strele zadet in vkopan v zemljo je ostal na mestu.

Kaj zdaj? Jokati ni mogel, saj mu niso storili prav nič žalega. Izgovarjati se ni mogel, ker ga niso karali. Ostati mu niso veleli, domu ga niso zapodili. Nič, kar nič niso rekli! In to je bilo najhujše. Ostati mu ni bilo, domu iti — še manj. Še vselej je vesel hitel s tobakom k očetu, danes pa . . . Kolikokrat so ga prej pohvalili oče: „No, si že priden, ker si tako velikega prinesel“, kako pa naprej —?

Težko je lezel dalje. Pod noč se je priplazil domu. Tako težko še ni šel kam, ni prej ni pozneje.

In doma? Nič, prav čisto nič! Oče so molčali, kot da se ni nič zgodilo. A na obrazu se jim je nekaj bralo. In to je Francka bolelo. Ta molk, ta grozni molk, ta je bil hujši kot najhujša kazen. Naj bi bil okregan, tepen, naj bi bil imel posta tri dni zapored, vse bi bil rad prestal, saj je zaslužil; toda ta molk, ta strašni molk!

Pregrešiti se in ne biti kaznovan, to je često hujše kot najobčutljivejša kazen.

* * *

Slivarjev oče še živé, pa Francek tudi še živi, seveda zdaj ni več Francek, ampak Frančišek Slivar, c. in kr. narednik v Celovcu. Tobakove zgodbe še ni pozabil in je ne bo nikoli. Pridno popravlja svoj stari greh. Štirikrat na leto gotovo pošlje očetu velik zavojev samega tobaka, prav tistega vojaškega. Vedno ga imajo oče dovolj, in marsikateri ga pri njem naredi eno ali dve. In ko ga sosed z veseljem maši in tlači, si ne morejo Slivarjev oče kaj, da bi se ne pohvalili:

„Le s pridom zatlači, je dober. Veš, France mi ga je zopet poslal.“

~Fr. Krumpetar.

